

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Victor Harcenco,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Jitaru (Harcenco) împotriva lui Victor Harcenco cu privire la recunoașterea ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui de a elibera declarația notarială privind perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-487/23

NR. PIGD 2-21028618-01-2ra-04042023)

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023.

Încălcarea normelor de drept material prin aplicarea și interpretarea eronată a legii. Perfectarea actelor de identitate ale altui stat pe numele minorilor ține de competența statului respectiv, care nu pot fi substituite de autoritatea judecătorească din RM.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. M. Alexei,
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Malii, O. Cojocaru, A. Panov,

12 august 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cu prezența recurentului Victor Harcenco, intimatei Dorina Jitaru (Harcenco), reprezentantului intimatei, avocatul Vera Ursu, recursul declarat de Victor Harcenco,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, Președinte,

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, judecători,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 24 februarie 2021, Dorina Harcenco (Jitaru), reprezentată de avocatul Vitalii Lazăr, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Victor Harcenco, solicitând constatarea ca fiind neîntemeiat refuzul lui Victor Harcenco privind eliberarea declarației notariale de perfectare a actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX, permiterea perfectării actelor de identitate românești pe numele copiilor minori fără acordul tatălui Victor Harcenco și încasarea cheltuielilor de judecată constituite inclusiv din taxa de stat și cheltuielile de asistență juridică.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că, la 20 septembrie 2002 a încheiat căsătoria cu Victor Harcenco, fiind înregistrată la Oficiul stare civilă Chișinău. La XXXXX s-a născut fiul XXXXX, iar la XXXXX XXXXX.

3. Din cauza agresiunii manifestate de către pârât față de ea și de copii, a înaintat cereri cu privire la eliberarea încheierii judecătorești de instituire a măsurilor de protecție pentru victima violenței în familie și la 05 februarie 2020 și 04 iulie 2020, Judecătoria Chișinău, sediul Centru a emis ordonanțe de protecție. La 14 august 2020, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii a întocmit raportul de evaluare psihologică a copilului minor XXXXX, prin care s-a stabilit în profilul psihologic al minorului, prezența semnelor specifice copiilor ce au trăit experiența violenței emoționale și fizice severe din partea tatălui Victor Harcenco.

4. La 28 februarie 2020 a depus cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat desfacerea căsătoriei, determinarea domiciliului copiilor minori cu mama și încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori. Prin hotărârea din 01 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, căsătoria s-a desfășurat și s-a stabilit domiciliul copiilor minori cu mama. S-a încasat pensia pentru întreținerea copiilor minori în mărime de 1/3 din salariu și/sau alte venituri ale lui Victor Harcenco până la atingerea majoratului copiilor. În hotărârea motivată a instanței, la fel, este constatat că Victor Harcenco a manifestat comportament agresiv și violent față de ea și de copii.

5. Reclamanta a precizat că până la desfacerea căsătoriei de către instanța de judecată, cât și până la aceasta, copiii s-au aflat permanent la întreținerea sa. La fel, a indicat că deține domiciliul permanent în Republica Moldova,

este angajată oficial în câmpul muncii și nu planifică să părăsească teritoriul țării.

6. De asemenea, a afirmat că toți membrii familiei Harcenco dețin dubla cetățenie, atât a Republicii Moldova, cât și a României, iar pentru perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, este necesar acordul ambilor părinți. Perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, este necesară în vederea traversării frontierei de stat a Republicii Moldova în scop recreativ, medical, de regulă, în vacanțele de iarnă/vară, fără a urmări stabilirea domiciliului permanent peste hotare. Din cauza relațiilor ostile între părinți, nu a fost posibilă ajungerea la un consens pentru prezentarea la Ambasada României la data și ora programată pentru înregistrarea cererii de perfectare a actelor de identitate, din motivul că pârâtul nu a dorit să se prezinte.

7. Reclamanta a declarat că la 20 august 2020, prin intermediul poștei electronice, a expediat pârâtului o cerere, prin care a solicitat perfectarea unei procuri pentru a avea împuternicirea de a perfecta pașaportul fără prezența tatălui, însă pârâtul a refuzat.

8. La 09 septembrie 2020, a avut programare la Ambasada României de la Chișinău pentru perfectarea pașaportului pe numele lui XXXXX, însă a fost anulată din motivul neprezentării lui Victor Harcenco.

9. Întru evitarea procedurilor judiciare, reclamanta a expediat la 28 ianuarie 2021 în adresa lui Victor Harcenco o somație, prin care a solicitat, în mod repetat, eliberarea unei declarații notariale cu privire la acordul perfectării actelor de identitate românești ale copiilor comuni. La 04 februarie 2021, Victor Harcenco i-a expediat o scrisoare, în care a comunicat că se obligă să asigure prezența sa în orice moment la orice autoritate competentă. Însă rezultând din precedentele existente, precum și că pârâtul este angajat în câmpul muncii, neavând un orar flexibil care să îi ofere posibilitatea de a încălca orele de muncă, disponibilitatea acestuia este pusă la dubii. Concomitent comportamentul agresiv al pârâtului manifestat anterior cu diferite ocazii denotă că nu este posibil să se prezinte fizic la autoritățile competente, iar acest răspuns urmează a fi interpretat drept un refuz. Astfel, în lipsa unei hotărâri judecătorești corespunzătoare, în mod deosebit copiii sunt lipsiți de posibilitatea de a circula liber cu acte de identitate ale Uniunii Europene a cărei cetățeni sunt. Eventuala respingere a acțiunii, ar peneclita drepturile și interesele cetățenilor. Prin acțiunile pârâtului sunt încălcate drepturile copiilor la libera circulație, la părăsirea țării în scop recreativ și la perfectarea actelor de identitate în legătură cu dobândirea cetățeniei altui stat.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

10. Prin hotărârea din 23 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Harcenco. S-a recunoscut ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui Victor

Harcenco cu privire la eliberarea declarației notariale de perfectare a actelor de identitate românești ale copiilor minori XXXXX și XXXXXX. S-a permis perfectarea actelor de identitate românești ale copiilor minori XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX, fără acordul tatălui Victor Harcenco. S-a încasat de la Victor Harcenco în beneficiul Dorinei Harcenco taxa de stat în mărime de 100 de lei. S-a încasat de la Victor Harcenco în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 100 de lei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

11. La 04 mai 2021, Victor Harcenco a declarat apel împotriva hotărârii din 23 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

12. Prin decizia din 21 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de către Victor Harcenco și s-a menținut hotărârea din 23 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

13. La 21 ianuarie 2022, Victor Harcenco a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 21 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acesteia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE RECURS

14. Prin decizia din 08 iunie 2022 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de Victor Harcenco și s-a casat integral decizia din 21 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

15. Prin decizia din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins din lipsă de temei apelul declarat de către Victor Harcenco și s-a menținut hotărârea din 23 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

16. La 15 martie 2023, Victor Harcenco a depus recurs împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii înaintate.

17. În motivarea recursului, recurentul a invocat prin prisma prevederilor art. 432 alin. (1), (2), lit. a), b), c) din Codul de procedură civilă, încălcarea normelor de drept material prin neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată,

aplicare legii care nu trebuia să fie aplicată și interpretarea în mod eronat a legii. Instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, nu a făcut referire la prevederile Legii nr. 248 din 20 iulie 2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, adoptată de Parlamentul României (în continuare Legea nr. 248/2005) și la prevederile Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, aprobate prin Hotărârea Guvernului României nr. 94 din 26 ianuarie 2006 (în continuare Norme metodologice). Anume Legea nr. 248/2005 și normele metodologice reglementează modul de perfectare a actelor de identitate românești pentru copiii minori și au tangență directă cu obiectul acțiunii intentate de Dorina Jitaru (Harcenco). Astfel, potrivit art. 17 alin. (1) lit. a) și b) din Legea nr. 248/2005, minorilor cetățeni români li se eliberează pașapoarte simple electronice în următoarele condiții: în cazul minorului care nu a împlinit vârsta de 14 ani, numai la cererea ambilor părinți, iar în cazul minorului care a împlinit vârsta de 14 ani, la cererea acestuia, numai cu acordul ambilor părinți.

18. Potrivit art. 7 alin. (1) lit. a) și b) din Normele metodologice, cererile care privesc eliberarea unui pașaport simplu electronic pentru minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani se formulează de către: a) ambii părinți; b) părintele împuternicit de celălalt părinte printr-o procură specială ori care are acordul scris al celuilalt părinte pentru eliberarea pașaportului. Ambasada României în Republica Moldova, potrivit informației publicate pe pagina sa oficială <http://chisinau.mae.ro>, impune obligativitatea prezenței ambilor părinți, în cazul în care nu poate fi asigurată prezența ambilor părinți, cererea privind eliberarea pașaportului pentru minorul care nu a împlinit vârsta de 14 ani poate fi formulată doar de către unul dintre părinți atunci când este împuternicit de către celălalt părinte prin procură specială.

19. În cererea de chemare în judecată înaintată, Dorina Jitaru (Harcenco) a invocat fals că nu a fost posibil să se ajungă la un consens în privința prezentării la Ambasada României la Chișinău la data și ora programată pentru a înregistra solicitarea de perfectare a actelor de identitate, din motiv că nu a dorit să se prezinte. La 09 septembrie 2020, a avut o programare la Ambasada României de la Chișinău, pentru perfectarea pașaportului pentru XXXXX, care a fost anulată din motivul neprezentării sale. Deși Curtea Supremă de Justiție a constatat că la materialele cauzei nu se regăsește dovada faptului că Victor Harcenco a cunoscut despre programarea solicitată pentru serviciile consulare din 09 septembrie 2020 și că afirmația Dorinei Jitaru (Harcenco) din cererea de chemare în judecată precum că programarea din 09 septembrie 2020 a fost anulată din motivul neprezentării sale, nu a fost confirmată prin înscrisuri probatorii, fiind declarativă, instanța de apel a ignorat faptul că în realitate despre programarea efectuată la Ambasada României la Chișinău pentru solicitarea perfectării pașaportului românesc al lui XXXXX, nu a cunoscut și nu a fost informat de către reclamantă. Niciun

înscris prezentat de ultima în calitate de probă nu indică asupra faptului că a fost anunțat despre data și ora programării la Ambasada României la Chișinău pentru perfectarea pașaportului pentru XXXXX. Reclamanta a recunoscut în ședința de judecată din 21 aprilie 2021, precum și în obiecțiile asupra referinței sale, faptul că nu i-a comunicat despre programarea efectuată la Ambasada României la Chișinău. Potrivit înregistrării audio a ședinței de judecată din 21 aprilie 2021, în intervalul dintre minutele 6:55 - 10:20 ale înregistrării celei de-a 2-a părți a ședinței de judecată, la întrebarea adresată reclamanta a răspuns că nu l-a anunțat despre programarea efectuată la Ambasada României la Chișinău în vederea perfectării pașaportului pentru XXXXX. Astfel, faptul că programarea de 09 septembrie 2020, după ora 10:40, pentru perfectarea pașaportului pentru XXXXX a fost anulată poate fi imputată în exclusivitate Doreinei Jitaru (Harcenco). Aceasta a acționat cu rea-credință și nu l-a informat despre programarea efectuată, prin aceasta neasigurând respectarea prevederilor art. 17 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 248/2005 și art. 7 alin. (1) lit. a) din Normele metodologice. Respectiv, în cazul dat nu poate fi invocat așa-zisul refuz privind acordul la perfectarea pașaportului românesc al lui XXXXX, manifestat prin neprezentarea lui la Ambasada României la Chișinău la data și ora programată. În pofida acestui fapt, instanța de apel a evitat să aprecieze corespunzător circumstanțele false invocate de către Dorina Jitaru (Harcenco) despre refuzul de a se prezenta la Ambasada României la Chișinău pentru a solicita perfectarea pașaportului prin prisma respectării prevederilor enunțate.

20. În același timp, la emiterea deciziei, cu referire la obiectul acțiunii intentate de Dorina Jitaru (Harcenco) și în privința căreia s-a declarat apel, instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată. Instanța de apel s-a referit la art. 1 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova. Această lege reglementează modul de eliberare de către organele competente ale Republicii Moldova a actelor de ieșire și intrare în Republica Moldova, însă nu procedura de eliberare a actelor de identitate românești pentru copiii minori. Concomitent, instanța de apel a menționat că potrivit art. 5 alin. (2) din Legea nr. 338 din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului, fiecare copil are dreptul la o cetățenie. Temeiul și condițiile de dobândire și schimbare a cetățeniei copilului sunt stabilite de legislație. Însă obiectul acțiunii înaintate, nu constituie dobândirea sau schimbarea cetățeniei copiilor minori. De fapt, minorii sunt deținătorii dublei cetățenii, a Republicii Moldova și a României, iar obiectul litigiului se referă la perfectarea actelor de identitate românești ale copiilor minori. Astfel, instanța de apel a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

21. Recurentul a declarat că instanța de apel a interpretat în mod eronat legea. Instanța și-a întemeiat soluția de respingere a cererii de apel și de menținere a hotărârii instanței de fond pe prevederile art. 58 alin. (1) din Codul familiei, precum și a făcut referire la prevederile art. 18 alin. (1) din Convenția internațională din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile

copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, art. 18 alin. (1) din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, art. 27 din Constituția Republicii Moldova. În cazul dat este ignorată însăși esența prevederilor constituționale care nu se referă la obiectul acțiunii, ci la drepturile exercitate în raport cu statul Republica Moldova de către cetățenii Republicii Moldova, inclusiv dreptul de a ieși, emigra și de a reveni în țară în baza actelor emise de autoritățile Republicii Moldova. Raporturile legate de documentarea cu acte de identitate românești a cetățenilor României, inclusiv drepturile de care pot beneficia aceștia prin deținerea actelor nominalizate, pot fi și sunt reglementate doar de către autoritățile României. În rezultatul interpretării eronate a prevederilor actelor normative nominalizate prin prisma circumstanțelor pertinente ale cauzei și a argumentelor invocate în cererea de apel, instanța a respins ca nefondate argumentele invocate în apel privind lipsa refuzului de a se prezenta la autoritățile competente în vederea perfectării actelor copilului minor XXXXX. Însă anume prevederile actelor normative naționale și internaționale menționate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel, dovedesc ilegalitatea hotărârii primei instanțe, prin care s-a dat o apreciere incorectă aspectelor menționate mai sus legate de obiectul acțiunii. Astfel în loc să i se comunice data și ora programării, pentru a întruni condițiile impuse de legislație referitor la prezența ambilor părinți la Ambasada României la Chișinău pentru perfectarea pașaportului, intimata i-a solicitat la 20 august 2020 perfectarea unei procuri pentru a avea împuternicirea de a perfecta pașaportul fără prezența tatălui. Prin răspunsul din 02 septembrie 2020 i-a comunicat că este dispus să solicite personal autorităților competente perfectarea pașaportului românesc pentru XXXXX. Răspunsul din 02 septembrie 2020 a fost formulat fără a cunoaște despre programarea la Ambasada României la Chișinău efectuată de Dorina Jitaru (Harcenco), motiv pentru care acest răspuns nu poate fi interpretat drept un refuz de a elibera procură, ci reprezintă o manifestare a disponibilității de a solicita personal perfectarea pașaportului românesc pentru XXXXX, adică reprezintă o manifestare a acordului în acest sens, acord care exclude necesitatea eliberării unei procuri pentru perfectarea pașaportului lui XXXXX fără prezența tatălui. De asemenea, urmare a somației expediate de Dorina Jitaru (Harcenco) la 28 ianuarie 2021, prin care a solicitat eliberarea declarațiilor notariale cu privire la acordul perfectării actelor de identitate românești ale lui XXXXX și XXXXX, la 04 februarie 2021, i-a expediat răspunsul, informând-o că este dispus să asigure prezența sa în orice moment, la orice autoritate competentă în vederea perfectării pașaportului cetățeanului României al copiilor. Răspunsul din 04 februarie 2021, de asemenea, reprezintă o manifestare a acordului de a solicita personal perfectarea pașaportului românesc pentru copii, acord care exclude necesitatea eliberării unei procuri pentru perfectarea actelor românești pentru copii fără prezența tatălui. Răspunsul asigură respectarea nu doar a prevederilor legale menționate mai sus care au fost eronat interpretate de

către instanța de apel, însă asigură și respectarea prevederilor art. 17 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 248/2005 și art. 7 alin. (1) lit. a) din Normele metodologice.

22. Totodată, prevederile art. 7 alin. (1) lit. b) din Normele metodologice sunt aplicabile pentru cazurile în care cererile privind eliberarea unui pașaport simplu electronic pentru minorii care nu au împlinit vârsta de 14 ani se formulează de către unul din părinți. Acesta poate formula cererea doar dacă este împuternicit de celălalt părinte printr-o procură specială ori care are acordul scris al celuilalt părinte pentru eliberarea pașaportului. Potrivit art. 9 alin. (4) din Normele metodologice, declarațiile privind acordul de eliberare a pașaportului simplu electronic și a pașaportului simplu temporar pentru minor, date în alte condiții decât cele prevăzute la alin. (3), precum și procura specială trebuie să fie autentificate, în țară de notarul public, iar în străinătate de misiunile diplomatice sau oficiile consulare ale României ori, dacă au fost încheiate la autoritățile străine competente, să îndeplinească în mod corespunzător condițiile prevăzute la alin. (7). Alin. (7) din același articol prevede că declarațiile și procura specială prevăzute la alin. (4), eliberate de autoritățile statelor cu care România a încheiat tratate de asistență judiciară sunt scutite de supralegalizare, apostilare sau de orice altă formalitate, potrivit prevederilor cuprinse în tratatele respective.

23. Instanța de apel a evitat să facă referire la prevederile art. 362 alin. (1) din Codul civil, care reglementează posibilitatea și nu obligativitatea încheierii actelor juridice prin reprezentant. Instanța de apel nu a apreciat corect faptul că notarul nu este organul împuternicit din numele României să perfecteze acte de identitate românești cetățenilor României, făcând astfel abstracție de la prevederile Legii nr. 246 din 15 noiembrie 2018 privind procedura notarială ce reglementează competențele notarului (pct. 42 din decizie). Concomitent, instanța de apel ignorând prevederile art. 362 alin. (1) din Codul civil, a considerat neîntemeiat că manifestarea prin răspunsurile din 02 septembrie 2020 și din 04 februarie 2021 a disponibilității sale de a se prezenta la Ambasada României la Chișinău pentru solicitarea personală a perfectării actelor românești copiilor minori, trebuia înlocuită cu manifestarea de voință a reprezentantului în acest sens, căruia, după cum consideră instanța de apel, trebuia să-i elibereze declarație notarială. Manifestarea prin răspunsurile enunțate a disponibilității de a asigura prezența sa la Ambasadă pentru solicitarea perfectării actelor românești copiilor minori reprezintă o manifestare a acordului în acest sens, fapt care vine întru asigurarea realizării drepturilor copiilor la libera circulație și nu necesită a fi substituită cu manifestarea prin reprezentant a acordului. În acțiunile sale, s-a ghidat în primul rând de interesul superior al copiilor minori. Astfel, nu poate fi considerat drept neîntemeiat refuzul de a elibera procură sau declarație notarială în prezenta manifestării voinței sale de a solicita personal perfectarea actelor românești ale copiilor minori și drept consecință, nu poate fi permisă perfectarea actelor românești fără acordul

tatălui în prezența acordului manifestat în acest sens. În opinia sa, la caz, a fost lipsit în mod ilegal de posibilitatea de a-și exercita drepturile și obligațiile părintești, care au avut drept scop apărarea drepturilor și intereselor copiilor, inclusiv asigurarea realizării drepturilor copiilor la libera circulație, permițând perfectarea actelor copiilor fără acordul tatălui, prin absurd, anume în scopul realizării drepturilor copiilor la libera circulație.

24. Recurentul a opinat că este un atentat la capacitatea de exercițiu a sa prin limitarea în posibilitatea de a-și exercita drepturile și de a-și asuma obligații în sensul asigurării copiilor a dreptului la libera circulație și constatarea, prin hotărârea primei instanțe, menținută prin decizia instanței de apel din 17 noiembrie 2022, ca fiind neîntemeiat refuzul de a elibera procură, adică constatarea faptului că era obligat să elibereze procură sau declarație anume în scopul realizării dreptului copiilor la libera circulație, în acest sens fiind obligat în mod paradoxal să acționeze prin reprezentant la solicitarea acestui reprezentant și, în consecință, permiterea perfectării actelor românești ale copiilor fără acordul tatălui. În cazul dat, atât instanța de fond, cât și instanța de apel au ignorat prevederile art. 25 din Codul civil, care consfințesc principiul inalienabilității capacității de exercițiu.

25. Instanța de apel a evitat să elucideze aspectele menționate mai sus, astfel, încât necesitatea perfectării declarației notariale prin care să-și manifeste acordul pentru perfectarea actelor de identitate românești ale copiilor decede, din considerentul că atât prin răspunsul din 02 septembrie 2020, cât și prin răspunsul din 04 februarie 2021 și-a exprimat acordul pentru perfectarea actelor de identitate românești ale copiilor prin manifestarea disponibilității de a asigura prezența sa la orice autoritate competentă în acest sens. Lipsa unor interdicții sau restricții impuse de autorități, precum și disponibilitatea de a asigura prezența sa la orice autoritate competentă în vederea perfectării pașaportului cetățeanului României copiilor, exprimată clar, expres și direct în răspunsurile enunțate, are drept consecință decăderea necesității de a permite perfectarea actelor de identitate românești ale copiilor fără acordul tatălui. În acest sens, instanța de apel neîntemeiat a făcut referire la prevederile art. 27 și art. 54 alin. (2) și (4) din Constituția Republicii Moldova, art. 58 alin. (1) din Codul familiei, art. 18 alin. (1) din Convenția Internațională cu privire la drepturile copilului nr. 52 din 20 noiembrie 1989, art. 5 alin. (2) și art. 18 alin. (1) din Legea privind drepturile copilului, art. 24 litera (2) din Cartea drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, interpretând eronat prevederile actelor normative în cauză, prin prisma manifestării, prin răspunsurile din 02 septembrie 2020 și din 04 februarie 2021, a acordului de a perfecta actele de identitate românești ale copiilor minori prin disponibilitatea de a se prezenta la Ambasadă sau alte autorități competente în acest sens.

26. Recurentul a afirmat că prin prisma prevederilor actelor normative în cauză, a acționat în interesul copiilor săi. Din această perspectivă este neîntemeiată referirea instanței de fond și a instanței de apel la prevederile

art. 54 alin. (2) și (4) din Constituția Republicii Moldova. Astfel, atât instanța de fond, cât și instanța de apel au aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată.

27. De asemenea, instanța de apel reiterând existența anterioară a măsurilor de protecție, a definitivat o imagine clară a caracterului ostil și imprevizibil între foștii soți, cât și în privința copiilor minori care au rămas în grija mamei/intimatei. Instanța de apel a evitat să aprecieze corespunzător faptul că instanța de fond la adoptarea soluției a considerat eronat că ordonanța de protecție din 05 februarie 2020 a fost emisă la 05 februarie 2021, adică peste un an de zile și că termenul de acțiune a măsurilor restrictive este până la 04 martie 2021 și nu până la 04 martie 2020 după cum este în realitate, iar din această perspectivă manifestarea prin răspunsurile menționate a disponibilității sale de a asigura prezența la Ambasada României la Chișinău pentru solicitarea perfectării actelor românești copiilor, a fost considerată eronat drept declarativă și irealizabilă. Termenul de acțiune a măsurilor de restricție aplicate prin ordonanța de protecție emisă de Judecătoria Chișinău, sediul Centru, la 05 februarie 2020 au expirat la 04 martie 2020, iar termenul de acțiune a măsurilor de restricție aplicate prin ordonanța de protecție emisă de Judecătoria Chișinău, sediul Centru, la 04 iulie 2020 au expirat la 03 august 2020. Astfel, argumentul instanței de fond a faptului că „era perioadă de instituire a măsurilor de protecție victimelor violenței în familie” nu a fost apreciată corespunzător de către instanța de apel. Instanța de apel absolut nefondat și-a întemeiat soluția pe „ostilitatea părților litigante”. Efectele juridice ale instituirii măsurilor de restricție prin ordonanțele de protecție, de altfel și ale aplicării răspunderii contravenționale, nu pot fi extinse prin limitarea sau încălcarea drepturilor persoanelor fizice peste limitările în drepturi prevăzute expres de lege. Limitarea sau restricționarea drepturilor, inclusiv limitarea dreptului de a acționa personal și impunerea obligativității de a acționa prin reprezentant, nu poate fi aplicată din motivul „ostilității părților litigante”. Nici la momentul solicitărilor înaintate de Dorina Jitaru (Harcenco) de eliberare a procurii din 20 august 2020, nici la data programării - 09 septembrie 2020 la Ambasada României la Chișinău, nici la momentul expedierii somației prin care Dorina Jitaru (Harcenco) a solicitat eliberarea declarațiilor notariale cu privire la acordul perfectării actelor de identitate românești ale copiilor din 28 ianuarie 2021, precum și nici la momentul depunerii cererii de chemare în judecată cu privire la permiterea perfectării actelor de identitate românești fără acordul tatălui din 24 februarie 2021, nu au existat restricții impuse în ceea ce privește comunicarea și întrevederile cu copiii, precum și cu reclamanta.

28. Recurentul a declarat că instanța de apel a definitivat o imagine a caracterului ostil și în privința copiilor, fără să dea o apreciere corespunzătoare raportului a Asociației Obștești „Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii” din 14 august 2020 de evaluare psihologică a lui XXXXX, elaborat în baza solicitării Direcției pentru

Protecția Drepturilor Copilului, sect. Buiucani, nr. 61/08-381 din 19 iunie 2020. Instanța de apel a ignorat prevederile art. 130 alin. (3) din Codul de procedură civilă. Respectiv, instanța de apel a menționat caracterul ostil în privința copiilor prin prisma raportului de evaluare psihologică fără a indica despre constatarea colaboratorului IP Buiucani reflectată în încheierea privind rezultatul examinării materialului înregistrat în Registrul de evidență a altor informații referitoare la infracțiuni a IP Buiucani din 09 iulie 2020, precum și constatările efectuate potrivit deciziei din 04 august 2020 a Curții de Apel Chișinău, dosarul nr. 2r-1523/20, care confirmă lipsa unor manifestări de agresiune din partea sa. La fel, instanța de apel a evitat să facă referire la raportul de expertiză extrajudiciară nr. 31 din 03 august 2020, perfectat de expertul judiciar Ala Bulgaru, potrivit căruia reieșind din particularitățile individual psihologice ale lui Victor Harcenco, la acesta nu s-a identificat/relevat profilul psihologic al unui agresor (abuzator domestic).

29. În raportul de evaluare psihologică se face referire „la fapte invocate de XXXXX”, care a fost martor la pretinsele acțiuni agresive din partea sa, cum ar fi: „la data de 27 iunie 2020 și la data de 02 iulie 2020 tata a aplicat din nou violența fizică și verbală (strigăte, cuvinte urâte, lovirea bunelului matern).” La 27 iunie 2020 nu a avut loc nicio întrevedere cu copiii, precum și cu Dorina Jitaru (Harcenco), iar XXXXX pur și simplu s-a încurcat în declarațiile insuflate de către intimată, pe care era impus să le prezinte la ședințele cu psihologul CNPAC. Drept confirmare la referința și la cererea de apel, a fost anexată copia mesajului transmis de către Dorina Jitaru (Harcenco) prin intermediul programului Viber la data de 23 iunie 2020, potrivit căruia aceasta îi comunică faptul că după ce îi va aduce mașina, cheile de la mașină și actele de la mașină, atunci va vorbi cu copiii. Cu copii nu a comunicat din 19 iunie 2020 până la stabilirea programului de întrevederi de către DPDC sectorul Buiucani la 08 octombrie 2020. În ceea ce privește evenimentele din 02 iulie 2020, „invocate” de XXXXX, potrivit încheierii pe rezultatul examinării materialului înregistrat în Registrul de evidență a altor informații referitoare la infracțiuni al IP Buiucani din 09 iulie 2020, în urma vizualizării imaginilor video furnizate de către administratoarea blocului, prin intermediul poștei electronice, s-a stabilit că la 02 iulie 2020, bătaii, certuri, comportamente agresive în acțiunile sale, nu au fost constatate. La fel și prin decizia din 04 august 2020 a Curții de Apel Chișinău, dosarul nr. 2r-1523/20, cu referire la evenimentele din 02 iulie 2020, s-a constatat că nu există nicio probă, cu excepția declarațiilor pretinsei victime, care să demonstreze realitatea situației invocate de Dorina Jitaru (Harcenco) referitor la pretinsele acțiuni violente și agresive în privința petiționarei și copiilor minori. Înregistrările video realizate cu sistemul de supraveghere instalat la bloc, confirmă faptul că cele invocate de petiționară nu corespund realității, deoarece acțiuni violente și agresive nu au avut loc la 02 iulie 2020. În pofida acestui fapt, psihologul în descrierea profilului psiho-comportamental face uz de următoarele caracteristici: „starea generală

a copilului se caracterizează prin sinceritate în expunerea opiniilor și a gândurilor personale”, „semnele non-verbale ale copilului indică asupra faptului că băiatul relatează despre experiențe real trăite”, „tinde spre o abordare obiectivă a tuturor subiectelor discutate”. Toate expunerile și concluziile formulate în raportul de evaluare reprezintă niște manipulări de care face uz în mod intenționat psihologul, pentru a servi pe deplin intereselor Dorinei Jitaru (Harcenco), unicul părinte cu care psihologul a discutat referitor la aspectele menționate în raportul de evaluare psihologică. Reieșind din cele menționate, Raportul de evaluare psihologică întocmit, nu poate fi considerat veridic, conține abordări subiective, aprecieri și concluzii părtinitoare, care sunt combătute de constatările Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ale Curții de Apel Chișinău și ale organului de urmărire penală. Concomitent, constatările efectuate și recomandările formulate de psiholog privind necesitatea „responsabilizării tatălui în vederea accesării unui program de reabilitare pentru agresorii familiari și admiterea comunicării acestuia cu copiii doar în condițiile în care implicarea în programul menționat va fi una rezultativă” vin în deplină contradicție cu concluziile raportului de expertiză extrajudiciară nr. 31 din 03 august 2020, perfectat de expertul judiciar, la fel anexat la referință și la cererea de apel.

30. Totodată, suplimentar combaterii constatrilor din raportul de evaluare psihologică, probele în cauză, împreună cu alte înscrisuri, au fost menționate în vederea elucidării circumstanțelor în care au fost emise ordonanțele de protecție din 05 februarie 2020 și din 04 iulie 2020, pentru a demonstra că invocarea de către Dorina Jitaru (Harcenco) a manifestărilor de agresiune din partea sa nu corespund realității, fapt constatat și prin decizia din 04 august 2020 a Curții de Apel Chișinău, dosarul nr. 2r-1523/20. În acest sens, a considerat neîntemeiat argumentul instanței de apel precum că în referința prezentată în prima instanță, cât și în apel, apelantul combate și contrazice evenimentele care au servit temei de aplicare a ordonanțelor de protecție împotriva acțiunilor de violență în familie, care nu mai pot fi revizuite, având valoarea lucrului judecat. Nu pot fi reținute argumentele instanței de apel din decizia din 17 noiembrie 2022 că contrar prevederilor art. 118, art. 121 din Codul de procedură civilă, apelantul-pârât, în fața instanței de fond, nu a adus probe în susținerea poziției sale; în plus, apelantul-pârât utilizând calea de atac nu a prezentat în instanța de apel probe, pe care nu a avut posibilitatea să le prezinte instanței de fond și care ar fi de natură să răstoarne concluziile expuse în hotărârea contestată.

31. Recurentul a afirmat că pe lângă înscrisurile menționate, a prezentat în prima instanță: copia răspunsului expediat prin intermediul poștei electronice către Dorina Harcenco la 02 septembrie 2020; copia răspunsului expediat către Dorina Harcenco la 04 februarie 2020; copia scrisorii expediate către Ambasada României la Chișinău la 12 aprilie 2021; copia scrisorii din 14 mai 2020 încheierea unui contract care ar determina modul de plată a pensiei de întreținere a copiilor; copia scrisorii din 24 august 2020,

prin care s-a solicitat încheierea unui contract care ar determina modul de plată a pensiei de întreținere a copiilor; copia scrisorii din 14 septembrie 2020 cu privire la încheierea unui contract care ar determina modul de plată a pensiei de întreținere a copiilor; copia deciziei Comisiei pentru protecția copilului din cadrul Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului sectorul Buiucani nr. 01/23 din 08 octombrie 2020 „Cu privire la stabilirea programului de întrevederi a copiilor cu părinții și alte rude”; copia răspunsului IP Buiucani a DP mun. Chișinău a IGP al MAI al Republicii Moldova nr. 34/20/5-23423 din 18 decembrie 2020; copia răspunsului IP Buiucani a DP mun. Chișinău a IGP al MAI al Republicii Moldova nr. 34/20/5-23432 din 18 decembrie 2020; copia răspunsului IP Buiucani a DP mun. Chișinău a IGP al MAI al Republicii Moldova nr. 34/20/5-23923 din 28 decembrie 2020; copia scrisorii din 15 februarie 2021 adresate DPDC sectorul Buiucani, privind încălcările comise de Dorina Harcenco în raport cu programul de întrevederi, aprobat prin decizia Comisiei pentru protecția copilului din cadrul DPDC sectorul Buiucani nr. 01/23 din 08 octombrie 2020; copia răspunsului DPDC sectorul Buiucani nr. H-065/21 din 04 martie 2021. La cererea de apel din 16 iulie 2021, a anexat suplimentar: copia raportului subofițerului șofer al BPRO al DP mun. Chișinău din 04 februarie 2020; copia încheierii din 04 iulie 2020, emisă de Judecătoria Chișinău, sediul Centru, judecător Dragoș Crigan, dosar nr. 20/pr-140/2020; copia mesajului transmis de către Dorina Harcenco prin intermediul programului Viber la 23 iunie 2020. În pofida acestui fapt, instanța de apel a menționat că nu a prezentat probe în susținerea poziției sale nici în fața instanței de fond, nici în fața instanței de apel, evitând astfel să reflecte motivele concluziilor sale privind respingerea probelor prezentate, precum și argumentarea preferinței probelor prezentate de Dorina Jitaru (Harcenco) față de cele prezentate de el, fiind încălcate prevederile art. 130 alin. (4) din Codul de procedură civilă. Aprecierea de către instanța de apel a fiecărei probe prezentate de părți din punct de vedere al pertinentei, admisibilității și veridicității, precum și a tuturor probelor în ansamblu, fără ignorarea unor probe, ar permite soluționarea obiectivă a cauzei, însă instanța de apel a decis să ignore și prevederile art. 130 alin. (5) din Codul de procedură civilă.

32. Instanța de apel a făcut abstracție de faptul că atât prin răspunsul din 02 septembrie 2020, cât și prin răspunsul din 04 februarie 2021 și-a exprimat acordul pentru perfectarea actelor de identitate românești ale copiilor prin manifestarea disponibilității de a asigura prezența sa la orice autoritate competentă în acest sens, iar notarul nu este autoritate competentă să perfecteze actele de identitate românești. Instanța de apel prin combaterea propriilor argumente, deja îi impută obligația pozitivă de a se prezenta atât la notar, cât și la ambasadă pentru perfectarea actelor copiilor săi, făcând abstracție de exprimarea acordului pentru perfectarea actelor de identitate românești prin asigurarea prezenței sale la autoritățile competente, printre care este și Ambasada României la Chișinău, dacă actele nu sunt perfectate

nemijlocit în România. Astfel, instanța de apel a indicat direct asupra obligației de a se prezenta la Ambasada României la Chișinău pentru perfectarea actelor de identitate românești copiilor săi, însă în prezența acordului în acest sens, îl obligă să acționeze exclusiv prin eliberarea unei declarații notariale, iar pentru refuzul de a elibera o astfel de declarație a decis menținerea hotărârii instanței de fond prin care s-a permis perfectarea actelor de identitate românești copiilor fără acordul tatălui. Aprecierea instanței de apel că nu este necesar ca Dorina Jitaru (Harcenco) să îl programeze la ambasadă pentru perfectarea actelor copiilor, reprezintă o manipulare generată de invocările neargumentate ale reclamantei-intimate Dorina Jitaru (Harcenco). În acest sens este necesar de remarcat că a fost efectuată programarea pentru serviciul de perfectare a actului de identitate românesc al copilului minor XXXXX, serviciu care potrivit reglementărilor autorităților din România implică prezența ambilor părinți. În cazul dat nu s-a făcut o programare pentru servicii prestate în folosul său. La fel, a considerat că nu pot fi reținute argumentele instanței de apel că nu a demonstrat adresarea către reclamanta/intimata Dorina Jitaru (Harcenco) cu solicitarea de a-i fi eliberate actele copiilor minori atât în original, cât și în copii. Dacă instanța de apel ar fi dat o apreciere corectă falsului invocat de Dorina Jitaru (Harcenco) în cererea de chemare în judecată că nu a fost posibil să se ajungă la un consens în privința prezentării la Ambasada României la Chișinău la data și ora programată pentru că nu a dorit să se prezinte, motiv pentru care programarea a fost anulată, atunci ar concluziona că contrar dorinței sale și în virtutea multiplelor solicitări adresate Dornei Jitaru (Harcenco), nu are posibilitate să comunice cu copii săi, deși a fost aprobat grafic de întrevederi de către autoritățile competente și nici acces la actele copiilor. Dorina Jitaru izolându-i totalmente sub condiția obținerii unor beneficii materiale, fapt confirmat și de copia mesajului transmis de către Dorina Jitaru (Harcenco) prin intermediul rețelei „Viber”, anexată la cererea de apel depusă la 16 iulie 2021, precum și în contextul partajării averii comune, litigiu aflat pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

33. Recurentul a reiterat că în lipsa actelor copiilor săi, nu doar că nu cunoaște când actele de identitate românești ale copiilor expiră, ci se află și în imposibilitatea solicitării serviciului de perfectare a acestor acte de identitate, pentru că autoritățile României impun obligativitatea prezentării în cazul dat a actelor expirate în original pentru a fi supuse nimicirii. De aceea, este absolut neîntemeiat argumentul instanței de apel că a avut posibilitate să facă rost de o copie a actelor de identitate din dosar pe parcursul examinării cauzei pentru a solicita serviciul de perfectare a acestora la Ambasada României la Chișinău. Instanța de apel nu face distincție dintre relațiile ce au tangență cu obiectul acțiunii și relațiile ulterioare. Obiectul acțiunii înaintate constituie refuzul pretins de reclamantă privind eliberarea declarației notariale pentru perfectarea actelor de identitate românești copiilor, ca rezultat al invocării falsului că ar fi vinovat de anularea

programării la Ambasada României din Chișinău. Aceste circumstanțe sunt indicate că s-au produs până la depunerea cererii în instanță și, respectiv până la formarea dosarului, din care s-ar presupune că poate ridica copii ale actelor de identitate românești ale copiilor pentru a solicita perfectarea actelor de identitate. Faptul că, instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, că a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, precum și faptul că a interpretat în mod eronat legea, se datorează aplicării necorespunzătoare a prevederilor art. 130 din Codul de procedură civilă în sensul neacordării unei aprecieri corespunzătoare de către aceasta probelor prezentate. De fapt, instanța de fond la adoptarea hotărârii nu a apreciat pe deplin circumstanțele invocate de reclamantă prin evitarea aprecierii probelor prezentate în vederea argumentării neveridicității probelor prezentate de aceasta, manifestând astfel, lipsă de obiectivitate, iar faptul dat a fost ignorat de către instanța de apel.

34. La 07 aprilie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatei copia recursului declarat, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (Vol. III, f.d. 164).

35. La 10 mai 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol. III, f.d. 189), intimata Dorina Jitaru (Harcenco) a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea acesteia cu menținerea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

36. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023. În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului. Din sensul normei de drept enunțate rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

37. Art. 434 din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

38. Art. 431 din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

39. Art. 440 din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

40. Art. 432 din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea;

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

41. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.”

42. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 432 alin. (1) lit. b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

43. Art. 445 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.”

44. Art. 5 din Codul de procedură civilă:

„(1) Orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.”

45. Art. 12 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească soluționează cauzele civile în temeiul Constituției Republicii Moldova, al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, al hotărârilor și deciziilor Curții Europene a Drepturilor Omului, al hotărârilor Curții Constituționale, al legilor organice și ordinare, al hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, al actelor normative ale ministerelor, ale altor autorități administrative centrale și ale autorităților administrației publice locale. În cazurile prevăzute de lege, instanța aplică uzanțele dacă acestea nu contravin ordinii publice și bunelor moravuri.”

46. Art. 13 din Codul de procedură civilă:

„(1) La judecarea cauzelor civile, instanța judecătorească aplică legislația unui alt stat în conformitate cu legea sau cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.”

47. Art. 3 din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993:

„1. În toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

2. Statele părți se angajează să asigure copilului protecția și îngrijirile necesare pentru bunăstarea sa, ținând cont de drepturile și obligațiile părinților săi, ale tutorilor săi, ale altor persoane legal responsabile pentru el, și vor lua, în acest scop, toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare.”

48. Art. 9 din Convenție:

„1. Statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie separat de părinții săi împotriva voinței lor, cu excepția situației în care autoritățile competente decid, sub rezerva revizuirii judiciare și în conformitate cu legile și procedurile aplicabile, că această separare este necesară, în interesul superior al copilului. O decizie în acest sens poate să fie necesară în anumite cazuri particulare, de exemplu atunci când părinții maltratează sau neglijează copiii sau când părinții trăiesc separat și când urmează să se ia o hotărâre cu privire la locul de reședință al copilului.”

49. Art. 18 din Convenție:

„1. Statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

2. Pentru garantarea și promovarea drepturilor enunțate în prezenta Convenție, statele părți vor acorda ajutor corespunzător părinților și reprezentanților legali ai copilului în exercitarea răspunderii care le revine de a crește copilul și vor asigura crearea instituțiilor, lăcașelor și serviciilor însărcinate să vegheze la bunăstarea copiilor.

3. Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pentru a asigura copiii, ai căror părinți muncesc, dreptul de a beneficia de serviciile și instituțiile de îngrijire a copiilor pentru care ei îndeplinesc condițiile cerute.”

50. Art. 27 din Constituția Republicii Moldova:

„(1) Dreptul la libera circulație în țară este garantat.

(2) Oricărui cetățean al Republicii Moldova îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a ieși, de a emigra și de a reveni în țară.”

51. Art. 54 din Constituția Republicii Moldova:

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

52. Art. 2 (libertatea de circulație) din Protocolului nr. 4 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, recunoscând anumite drepturi și libertăți, altele decât cele care figurează deja în Convenție și în primul Protocol adițional la Convenție (Strasbourg, 16.IX.1963):

„1. Oricine se găsește în mod legal pe teritoriul unui stat are dreptul să circule în mod liber și să-și aleagă în mod liber reședința sa.

2. Orice persoană este liberă să părăsească orice țară, inclusiv pe a sa.

3. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, siguranța publică, menținerea ordinii publice, prevenirea faptelor penale, protecția sănătății sau a moralei, ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

4. În anumite zone determinate drepturile recunoscute în paragraful 1 pot face obiectul unor restrângeri care, prevăzute de lege, sunt justificate de interesul public într-o societate democratică.”

53. Art. 30 din Tratatul între România și Republica Moldova cu privire la asistență juridică în materie civilă și penală din 06 iulie 1996, în vigoare la 22 martie 1998:

„(1) Raporturile juridice dintre părinți și copii se stabilesc potrivit legii părții contractante al cărei cetățean este copilul. În cazul în care copilul domiciliază pe teritoriul celeilalte părți contractante, poate fi aplicată legea acestei părți, dacă este mai favorabilă intereselor copilului.

(2) În privința dreptului de a hotărî asupra raporturilor juridice, prevederile art. 29 paragrafele 2 și 3 se aplică în mod corespunzător.”

54. Art. 46 din Codul familiei:

„Drepturile și obligațiile reciproce ale părinților și copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de lege.”

55. Art. 51 din Codul familiei:

„(2) Fiecare copil are dreptul să locuiască în familie, să-și cunoască părinții, să beneficieze de grija lor, să coabiteze cu ei, cu excepția cazurilor când aceasta contravine intereselor copilului.

(3) Copilul are dreptul la educație din partea părinților, la dezvoltarea capacităților intelectuale, la libertatea gândirii și conștiinței, la apărarea demnității și onoarei.”

56. Art. 58 din Codul familiei:

„(1) Părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.”

57. Art. 61 din Codul familiei:

„(1) Drepturile și interesele legitime ale copiilor sunt apărute de către părinții lor.

(2) Părinții sînt reprezentanții legali ai copiilor lor și acționează în numele lor în relațiile cu toate persoanele fizice și juridice, inclusiv în autoritățile administrației publice și instanțele judecătorești, fără a avea nevoie de împuterniciri speciale.”

58. Art. 1 din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova nr. 269-XIII din 09 noiembrie 1994:

„(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a ieși și intra în Republica Moldova în baza pașaportului, iar apatrizii, refugiații și beneficiarii de protecție umanitară – în baza documentului de călătorie, eliberate de autoritățile competente.

(2) Minorii au dreptul de a ieși și de a intra în Republica Moldova numai însoțiți de unul dintre reprezentanții lor legali sau de un însoțitor, desemnat prin declarație de către reprezentantul legal a cărui semnătură se legalizează notarial. În declarație se indică scopul călătoriei, durata acesteia și țara de destinație.”

59. Art. 2 din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, în vigoare până la 21 decembrie 2023:

„(1) Statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viață adecvat dezvoltării sale fizice, intelectuale, spirituale și sociale. Statul întreprinde acțiuni în vederea acordării de ajutor părinților, precum și altor persoane responsabile de educația și dezvoltarea copiilor.

(2) Protecția drepturilor copilului este asigurată de organele competente respective și de organele de drept.

60. Art. 5 din Legea nr. 338/1994, în vigoare până la 21 decembrie 2023:

„(1) Din momentul nașterii copilul are dreptul la un nume și este înregistrat conform prevederilor Codului căsătoriei și familiei.

(2) Fiecare copil are dreptul la o cetățenie. Temeiul și condițiile de dobândire și schimbare a cetățeniei copilului sunt stabilite de legislație.”

61. Art. 18 din Legea nr. 338/1994, în vigoare până la 21 decembrie 2023:

„(1) Ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspunderea principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.”

62. Art. 3 din Legea privind drepturile copilului nr. 370 din 30 noiembrie 2023, în vigoare din 21 decembrie 2023:

„interesul superior al copilului – asigurarea unor condiții adecvate pentru creșterea și dezvoltarea armonioasă a copilului, ținând cont de particularitățile individuale ale personalității lui și de situația concretă în care acesta se află.”

63. Art. 5 din Legea nr. 370/2023, în vigoare din 21 decembrie 2023:

„(6) Statul asigură protecția copilului și garantează respectarea tuturor drepturilor acestuia prin intermediul instituțiilor sale și al autorităților publice cu atribuții în acest domeniu.

(7) Statul este responsabil de elaborarea și implementarea cadrului normativ național privind protecția drepturilor copilului în conformitate cu Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului și cu prezenta lege. Autoritățile statului, în limita competențelor lor, realizează politica de stat privind protecția drepturilor copilului și promovează un mediu adecvat dezvoltării acestuia.”

64. Art. 7 din Legea nr. 370/2023, în vigoare din 21 decembrie 2023:

„(1) Fiecare copil are dreptul la un nume și este înregistrat în condițiile prevăzute de lege.

(2) Fiecare copil are dreptul la cetățenie. Temeiul și condițiile de dobândire și de schimbare a cetățeniei copilului sunt stabilite de legislație.

(3) Copilul are dreptul de a-și păstra cetățenia, numele și relațiile de familie în condițiile prevăzute de lege, fără nicio ingerință.

(4) Dacă se constată că un copil este lipsit, în mod ilegal, de elementele constitutive ale identității sale sau de unele dintre acestea, autoritățile au obligația să ia de urgență toate măsurile necesare în vederea restabilirii identității copilului.”

65. Art.11 din Legea nr. 370/2023, în vigoare din 21 decembrie 2023:

„(1) Copilul are dreptul de a beneficia de un nivel de trai care să permită dezvoltarea lui fizică, mentală, spirituală, morală și socială.

(2) Părinților sau reprezentantului legal/responsabilului legal al copilului le revine responsabilitatea de a asigura cele mai bune condiții de viață pentru creșterea și dezvoltarea acestuia, conducându-se în primul rând de interesul superior al copilului.”

66. Art. 94 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

(2) În cazul mai multor reclamanți sau pârâți, aceștia sunt obligați să compenseze cheltuielile de judecată în mod egal, proporțional sau solidar, în funcție de interesul fiecăruia ori de caracterul litigiului dintre ei. Dacă unul dintre coparticipanți a utilizat mijloace speciale de apărare judiciară, ceilalți nu sunt responsabili de cheltuielile lui.

(3) Prevederile alin. (1) și (2) se aplică și la repartizarea între părți a cheltuielilor de judecată în instanță de apel, în instanță de recurs și în cadrul revizuirii.

(4) Dacă, fără a trimite cauza spre rejudecare, modifică hotărârea atacată sau pronunță o nouă hotărâre, instanța ierarhic superioară poate schimba corespunzător repartizarea cheltuielilor de judecată.”

67. Art. 96 din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

68. Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs menționează că dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 17 noiembrie 2022. Copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată către părți la 17 ianuarie 2023, prin intermediul poștei electronice (Vol. III, f.d. 39), Astfel, cererea de recurs depusă la 15 martie 2023, este în termen.

69. Prin prisma prevederilor art. 444 din Codul de procedură civilă, la caz, examinarea cauzei civile în ordine de recurs s-a realizat cu invitarea și respectiv prezența participanților la proces în ședința publică.

70. În cadrul ședinței de judecată, recurentul Victor Harcenco a susținut cererea de recurs formulată, optând pentru admiterea acesteia cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Intimata Dorina Jitaru (Harcenco) și avocatul său, Vera Ursu, au solicitat respingerea recursului cu menținerea deciziei instanței de apel.

71. Audiind poziția participanților la proces, verificând legalitatea actului de dispoziție contestat în limitele controlului judiciar, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție considerând recursul admisibil, urmează a-l admite cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată, din motivele ce succed.

72. Având în vedere că, în sistemul legislației procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune și, după caz, concretizat de către partea reclamantă, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

73. Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, inter alia, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea Perez v. France [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-I). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, Hirvisaari v. Finland, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

74. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecătii.

75. Conform materialelor cauzei civile, aspect, în esență, constatat de instanțele ierarhic inferioare, că la 01 octombrie 2020 prin hotărâre judecătorească a fost desfăcută căsătoria încheiată între Victor Harcenco și Dorina Jitaru (Harcenco) la 20 septembrie 2002 (Vol. I, f.d. 19-26).

76. La XXXXX s-a născut fiul XXXXX, iar la XXXXX s-a născut XXXXX, părinții fiind Victor Harcenco și Dorina Harcenco (Vol. I, f.d. 11,12). Totodată, copiii minori dețin și cetățenia României, conform certificatelor de naștere românești (Vol. I, f.d. 15-16)

77. Prin hotărârea din 01 octombrie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, odată cu desfacerea căsătoriei între Victor Harcenco și Dorina Jitaru (Harcenco), s-a stabilit domiciliul copiilor minori cu mama Dorina Harcenco (Jitaru) (Vol. I, f.d. 19-26).

78. Prin cererea de chemare în judecată înaintată la 24 februarie 2021, împotriva lui Victor Harcenco, reclamanta a solicitat constatarea ca fiind neîntemeiat refuzul lui Victor Harcenco privind eliberarea declarației notariale de perfectare a actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX, permiterea perfectării actelor de identitate românești pe numele copiilor minori fără acordul tatălui Victor Harcenco și încasarea cheltuielilor de judecată constituite inclusiv din taxa de stat și cheltuielile de asistență juridică (Vol. I, f.d. 4-7).

79. Prima instanță judecând cauza în fond, prin hotărârea din 23 aprilie 2021, drept urmare a admiterii cererii de chemare în judecată, a recunoscut ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui Victor Harcenco cu privire la eliberarea declarației notariale de perfectare a actelor de identitate românești ale copiilor minori XXXXX și XXXXX. A permis perfectarea actelor de identitate românești ale copiilor minori XXXXX, născut la XXXXX și XXXXX, născut la XXXXX, fără acordul tatălui Victor Harcenco. A încasat de la Victor Harcenco în beneficiul Dorinei Harcenco taxa de stat în mărime de 100 de lei. A încasat de la Victor Harcenco în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 100 de lei (Vol. I, f.d. 170, 184-194).

80. Instanța de apel, prin decizia din 17 noiembrie 2022, în rezultatul judecării cauzei în ordine de apel, a respins apelul declarat de Victor Harcenco și a menținut hotărârea din 23 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (Vol. III, f.d. 32-38).

81. Pentru a decide astfel, instanța de apel raportând la caz prevederile art.18 alin. (1) din Convenția internațională din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, art. 58 alin. (1) din Codul familiei, art. 18 alin.(1) din Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15 decembrie 1994, art. 1 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova, a constatat că instanța de fond just a dispus admiterea integrală a cererii de chemare în judecată, reținând că având în vedere faptul că au fost eliberate ordonanțe de

protecție a victimelor violenței în familie, a fost examinat psihologic XXXXX unde s-a stabilit starea generală a copilului caracterizată prin încordare, tonus psiho-emoțional scăzut și atitudinea față de tată predominant negativă, întru respectarea drepturilor și intereselor copilului, este întemeiată cerința de a recunoaște ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui Victor Harcenco cu privire la refuzul de a elibera declarația notarială de perfectare a actelor de identitate românești a copiilor minori.

82. Disponând respingerea cererii de apel, instanța ierarhic inferioară a considerat ca fiind declarative argumentele apelantului privind lipsa refuzului său de a se prezenta la autoritățile competente în vederea perfectării actelor copilului minor, or, intimata/reclamantă a făcut dovada programării solicitate pentru serviciile consulare la 09 septembrie 2020, iar prin scrisoarea din 04 februarie 2021, Victor Harcenco a informat mama copilului minor că este dispus să asigure prezența sa în orice moment. Acesta nu a dat curs solicitării de a elibera o declarație notarială, fapt ce constituie refuz din partea apelantului.

83. Din criticile recurentului aduse în recursul formulat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție identifică, în esență, dezacordul acestuia cu decizia instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, motivat prin încălcarea normelor de drept material prin neaplicarea legii care trebuia a fi aplicată, aplicarea legii ce nu trebuia a fi aplicată și interpretarea eronată a legii, prin prisma prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a), b), c) din Codul de procedură civilă. Or, intimata nu i-a comunicat data și ora programării în vederea prezenței la autoritatea competentă pentru perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, însă a solicitat la 20 august 2020 eliberarea unei procuri cu împuternicirea perfectării pașaportului românesc fără prezența sa în calitate de tată.

84. Diferendul dedus judecății vizează constatarea ilegalității refuzului tatălui la eliberarea declarației notariale în vederea perfectării actelor de identitate românești pe numele copiilor minori și permisiunea perfectării actelor românești pentru copiii minori fără acordul tatălui.

85. Prima instanță, de altfel, soluție menținută de instanța de apel, examinând cerințele cu privire la recunoașterea ca neîntemeiat a refuzului tatălui la eliberarea declarației notariale de perfectare a actelor de identitate românești pe numele copiilor minori și permiterea perfectării actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, fără acordul tatălui, s-a referit la prevederile art. 3 alin. (1), art. 18 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, art. 51 alin. (2) din Codul familiei, art. 18 alin. (1), art. 5 alin. (2) din Legea nr. 338/1994, art. 1 alin. (1), (2) din Legea nr. 269/1994, art. 27, art. 54 alin. (2), (4) din Constituția Republicii Moldova, citate supra.

86. La acest aspect, instanța de recurs relevă că reglementările legale evocate se referă la faptul că în toate deciziile care îi privesc pe copii,

interesele superioare ale acestora trebuie să fie luate în considerare cu prioritate, precum și la dreptul copilului de a locui în familie și obligația părinților de a asigura dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia, dreptul la cetățenie. La fel, statuează dreptul de ieșire și intrare în Republica Moldova și dreptul la libera circulație, evitând restrângerea drepturilor și libertăților contrar prevederilor legale.

87. Drept urmare, prevederile legale enunțate corelate cu situația faptică nu determină temeinicia soluției adoptate de instanțele ierarhic inferioare, în condițiile în care pretențiile reclamantei/intimate vizează recunoașterea ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui de a elibera declarația notarială privind perfectarea actelor de identitate românești și perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori fără acordul tatălui.

88. În ceea ce vizează raționamentul instanțelor ierarhic inferioare referitor la admiterea cererii de chemare în judecată cu recunoașterea ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui la eliberarea declarației notariale în vederea perfectării actelor de identitate românești pe numele minorilor, motivat prin eliberarea/existența ordonanțelor de protecție a victimelor violenței în familie, instanța de recurs menționează că acesta este unul generalizat. Or, măsurile aplicate prin ordonanțele de protecție sunt pe un termen determinat, iar instanțele de judecată nici nu au stabilit dacă acestea la acel moment erau active, în condițiile în care restricțiile aplicate prin încheierea/ordonanța instanței de judecată din 05 februarie 2020 expirau la 04 martie 2020, iar cele aplicate prin încheierea din 04 iulie 2020, erau pentru o lună (Vol. I, f.d. 27-29, 39-41). De altfel, reținând aceste circumstanțe ca fiind justificative în soluția de admitere a pretențiilor formulate de reclamantă, instanțele ierarhic inferioare urmau a identifica perioada de acțiune a acestora și stabili dacă la data solicitării eliberării declarației notariale erau active. Mai mult, instanța ierarhic inferioară a apreciat ca fiind declarative argumentele pârâtului/intimat precum că este disponibil să se prezinte oricând la oficiul consular nu corespund stării de fapt, echivalându-le cu un refuz în eliberarea declarației solicitate, reiterând despre măsurile de protecție instituite și situația pandemică. Or, aceste concluzii nu au nici o legătură cu raportul litigios dedus judecății, or, existența ordonanțelor de protecție în favoarea intimatei și a copiilor minori nu au nici o tangență cu permiterea perfectării actelor românești pe numele copiilor.

89. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că în postulatele legale inserate în art. 18 din Legea nr. 338/1994, în vigoare până la 21 decembrie 2023, art. 11 alin. (1), (2) din Legea nr. 370/2023, în vigoare din 21 decembrie 2023, art. 51 alin. (2), (3), art. 61 alin. (1), (2), redate supra, se evidențiază interesul superior al copiilor. Chiar și în condițiile acordului părinților de a locui copii separat cu câte un părinte, nu este exclusă exigența de a fi întrunit un anumit cumul de condiții care să nu fie în detrimentul copiilor.

90. Pornind de la pretențiile reclamantei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, deși prima instanța, de altfel, soluție menținută de instanța de apel, a admis cerințele reclamantei privind recunoașterea ca neîntemeiat a refuzului tatălui la eliberarea declarației notariale de perfectare a actelor de identitate românești pe numele copiilor minori și permiterea perfectării actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, fără acordul tatălui, însă instanțele ierarhic inferioare aplicând prevederile art. 1 alin. (2) din Legea nr. 269/1994, nu au luat în considerare că în sensul acestora se acordă minorilor dreptul de a ieși și de a intra în Republica Moldova însoțiți de unul dintre reprezentanții lor legali sau de un însoțitor, după caz, cu declarația perfectată corespunzător. Însă la caz, instanța de recurs precizează că pretențiile reclamantei nu vizează intrarea și ieșirea minorilor din Republica Moldova, însă anume perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, și nu a celor ale Republicii Moldova, fără acordul tatălui, inclusiv recunoașterea ca neîntemeiat a refuzului la eliberarea declarației notariale în acest sens. Or, din textul cererii de chemare în judecată rezultă că perfectarea actelor enunțate a fost programată și urma a fi realizată la Ambasada României în Moldova, ceea ce nu implică ieșirea copiilor minori din țară.

91. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție cu referire la prevederile art. 27 alin. (1), (2) din Constituția Republicii Moldova, art. 2 parag. (1)-(4) din Protocolului nr. 4 la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, recunoscând anumite drepturi și libertăți, altele decât cele care figurează deja în Convenție și în primul Protocol adițional la Convenție (Strasbourg, 16.IX.1963) enunțate supra, relevă că circumstanțele conturate anterior nicidecum nu pot fi calificate ca o îngrădire a dreptului la libera circulație sau în detrimentul intereselor copiilor minori.

92. Chiar în condițiile unei eventuale deplasări în România în vederea perfectării actelor de identitate românești pe numele minorilor, instanța de recurs notează că prin Acordul între Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind călătoriile reciproce ale cetățenilor din 20 octombrie 2006 (în vigoare din 01 ianuarie 2007), în art. 1 alin. (2), se statuează că cetățenii Republicii Moldova, vor putea intra, ieși, tranzita și rămâne pe teritoriul României, pe baza documentelor de călătorie valabile, cuprinse în Anexa la prezentul Acord, prevăzute cu vize eliberate de către misiunile diplomatice și oficiile consulare române, în cazurile în care prezentul Acord nu stipulează altfel.

93. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că pentru perfectarea actelor românești, este esențială respectarea legislației române, inclusiv actele normative conexe. Or, perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori ține de cadrul legal al statului român. Deși, instanța de judecată a menționat despre faptul că din materialele cauzei se atestă deținerea de către copiii minori a

certificatelor de naștere inclusiv românești (Vol. I, f.d. 15,16), însă, totodată, a ignorat că perfectarea actelor de identitate ale altui stat ține exclusiv de competența autoritățile de resort ale statului respectiv.

94. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că reclamanta a solicitat perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, însă nu actele de identitate și/sau pașaportul cetățeanului Republicii Moldova. Or, chiar referirea instanțelor ierarhic inferioare la prevederile art. 5 alin. (2) din Legea nr. 338/1994 privind dreptul la cetățenie, temeiul și condițiile de dobândire și schimbare a cetățeniei copilului, nu determină admiterea cerințelor formulate, în condițiile în care acestea vizează perfectarea actelor de identitate naționale, însă nu țin de perfectarea actelor de identitate ale altui stat. Respectiv, nu este negat dreptul minorilor și nici restricționat în vederea perfectării actelor de identitate ale statului român, însă trebuie urmată procedura legală impusă de acest stat.

95. De altfel, perfectarea actelor de identitate ale altui stat țin de procedurile legale interne ale acestuia și nu poate fi obligată autoritatea abilitată a altui stat de a permite perfectarea actelor statului respectiv pe numele minorilor în lipsa acordului tatălui, în condițiile în care la efectuarea unei astfel de proceduri aceasta se conduce în primul rând de prevederile legale naționale care determină condițiile de perfectare a actelor solicitate, în speță, ale statului român.

96. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura de eliberare/perfectare a actelor de identitate românești este reglementată de cadrul legal al României și nu al Republicii Moldova, iar instanța de judecată nu-și poate atribui rolul și nici impune autorităților statului român de a elibera actele de identitate.

97. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reamintind prevederile art. 12 alin. (1), art. 13 alin. (1) din Codul de procedură civilă, notează că în cauză nu a fost stabilit că Republica Moldova este parte a cadrului legal al României care reglementează procedura de perfectare și eliberare a actelor de identitate românești, distinctă de cea a Republicii Moldova.

98. Deși Tratatul între România și Republica Moldova reglementează asistență juridică în materie civilă, însă prin prisma acestuia nu poate fi obligat unul dintre statele parte la perfectarea actelor de identitate, în condițiile în care eliberarea acestora ține exclusiv de propriile reglementări legale și presupune îndeplinirea anumitor cerințe. Mai mult, însuși recurentul face referire la prevederile legale ale statului român.

99. La acest capitol, instanța de recurs apreciază ca fiind relevant argumentul recurentului/pârât precum că raporturile legate de documentarea cu acte de identitate românești a cetățenilor României, inclusiv drepturile de

care pot beneficia aceștia prin deținerea actelor nominalizate, pot fi și sunt reglementate de către autoritățile României.

100. Drept urmare, aplicarea prevederilor Legii nr. 248 din 20 iulie 2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, adoptată de Parlamentul României și ale Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate, aprobate prin Hotărârea Guvernului României nr. 94 din 26 ianuarie 2006, în sensul pretins de recurent, țin de autoritățile competente ale statului român, și nu pot fi substituite de autoritatea judecătorească din Republica Moldova.

101. Subsecvent, aspectele reliefate supra impun respingerea cerințelor privind recunoașterea ca neîntemeiat a refuzului în vederea eliberării obligației notariale în vederea perfectării actelor de identitate românești și permiterea perfectării actelor de identitate românești pe numele copiilor minori fără acordul tatălui.

102. Cu referire la alegația instanței ierarhic inferioare precum că nimeni nu poate fi împiedicat în perfectarea documentelor cetățeniei dobândite acesta fiind un drept personal de care nu poate fi lipsit indiferent care sunt motivele acestuia, instanța de recurs notează că obligația persoanelor de a urma și respecta procedurile statului respectiv în vederea obținerii actelor de identitate ale acestuia nu poate fi calificat ca fiind un impediment în realizarea/valorificarea dreptului enunțat.

103. În context urmează a fi menționată jurisprudența națională în cauze similare prin care s-au respins cerințele privind perfectarea actelor de identitate ale altor state pe numele copiilor minori în lipsa acordului unui părinte, și anume: cauza nr. 2ra-350/22, încheierea din 11 mai 2022 a Curții Supreme de Justiție, cauza nr. 2ra-1026/22, decizia din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, cauza nr. 2ra-5/16, decizia din 13 ianuarie 2016 a Curții Supreme de Justiție, cauza 2ra-1379/23, decizia din 17 septembrie 2024 a Curții Supreme de Justiție, conform cărora, în esență, s-a reținut că perfectarea actelor de identitate a altui stat revine statului respectiv cu respectarea procedurilor legale.

104. Cu referire la actele judecătorești emise de instanțele de judecată naționale, majoritatea emise de prima instanță, anexate la cererea de chemare în judecată de către partea reclamantă cu titlu de practică, acestea nu se referă exclusiv la perfectarea actelor de identitate altor state, însă vizează în mare parte inclusiv perfectarea actelor de identitate/pașaportul pe numele minorilor în lipsa acordului unui părinte în vederea ieșirii/intrării din/în Republicii Moldova, după caz, cu permiterea stabilirii domiciliului peste hotare (Vol. I, f.d. 71-79).

105. În altă ordine de idei, nu a fost prezentat niciun înscris care să ateste că la solicitarea reclamantei privind perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori în lipsa acordului tatălui, i-ar fi fost

refuzat. Însă chiar și în condițiile unui astfel de refuz al autorităților române, soluționarea acestui diferend ține de competența statului respectiv, dar nu a autorităților Republicii Moldova.

106. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au ajuns la concluzia admiterii acțiunii, prin ce se impune admiterea recursului cu casarea integrală a actelor judecătorești contestate și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a pretențiilor formulate de reclamanta/intimată.

107. În ceea ce vizează cerința reclamantei de compensare a cheltuielilor de judecată suportate, instanța de recurs relevă că în virtutea prevederilor art. 94, art. 96 alin. (1) din Codul de procedură civilă, având în vedere respingerea pretențiilor cu privire la recunoașterea ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui de a elibera declarația notarială privind perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori și perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui, cheltuielile de judecată rămân pe seama reclamantei/intimate.

108. Alte argumente invocate de recurent în susținerea poziției nu pot fi reținute de către instanța de recurs, deoarece se axează pe circumstanțele care au fost constatate și elucidate, apreciate cu respectarea normelor de drept.

109. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că, în cadrul judecării cauzei civile, participanților la proces le-au fost create condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art. 6§1 CEDO.

110. Curtea Europeană cu referire la art. 6§1 CEDO amintește că, potrivit jurisprudenței sale constante, hotărârile judecătorești trebuie motivate astfel încât să indice de o manieră suficientă motivele pe care se fondează.

111. Implicit, instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, § 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, § 84).

112. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

113. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. b), alin. (3) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Victor Harcenco.

Casează integral decizia din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 23 aprilie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Jitaru (Harcenco) împotriva lui Victor Harcenco cu privire la recunoașterea ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui de a elibera declarația notarială privind perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui și compensarea cheltuielilor de judecată și pronunță o nouă hotărâre prin care:

Respinge cererea de chemare în judecată depusă de Dorina Jitaru (Harcenco) împotriva lui Victor Harcenco cu privire la recunoașterea ca fiind neîntemeiat refuzul tatălui de a elibera declarația notarială privind perfectarea actelor de identitate românești pe numele copiilor minori, perfectarea actelor de identitate românești fără acordul tatălui și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă